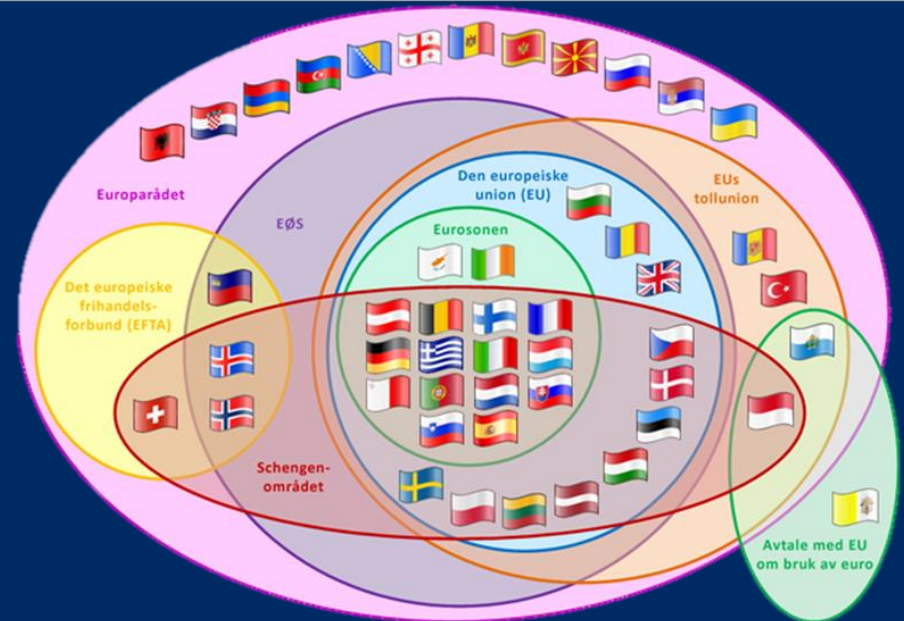

Kvifor bør kommunane vere opptekne av ting som skjer i EU, og kva kan KS gjere?

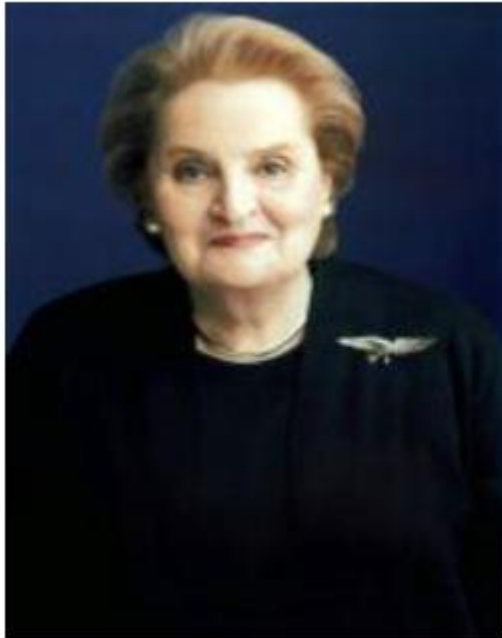
Dagleg leiar Jan Ryste, KS Sogn og Fjordane, Sogn regionråd 12. september 2014

Ser man disse problemene
klart for seg, er valget greit.

Mørland

Om å forstå Europa

« ... skal du forstå Europa, må du enten være geni – eller fransk»

- Tidlegare utanriksminister i USA, Madeleine Albright

Kva har KS sagt om europaarbeidet? – nokre utsegn

- **KS' Landsting 2008/langtidsstrategien 2008 - 2012:** «Hele KS skal ha oppdatert og relevant kunnskap om forhold innen EU/EØS som er av betydning for medlemmene. Den betydelige utfordringen som ligger i at stadig flere og nye rammevilkår for kommunene og bedriftene utformes og besluttet innenfor EU/EØS, gjør det viktig med innhenting og formidling av informasjon og aktiv deltakelse på arenaer for påvirkning, erfaringsutveksling og nettverksbygging»
- **Styrets årsberetning for KS 2008:** «Desentralisering av faglig ansvar for europaarbeid til alle enheter og virksomheter i KS, samt overføring av det faglige koordineringsansvaret til Brusselkontoret, ble gjennomført for å styrke hele KS' europapolitiske virksomhet og sikre påkobling av kommunesektoren i europapolitikken. »
- **Retningslinjer for KS' Europa-arbeid, november 2010:** «KS inkluderer europasaker i det løpende interesse- og arbeidsgiverpolitiske arbeidet, på prioriterte områder som har viktige konsekvenser for våre medlemmers rammebetingelser»
- **Langtidsstrategier for KS 2012 – 2016:** «For å støtte medlemmene i deres arbeid med tjeneste-, samfunns- og arbeidsgiverutvikling, innhenter og formidler KS informasjon om regler og rammevilkår i EU/EØS som har betydning for kommunene, fylkeskommunene og kommunale bedrifter.»

Norsk kommunesektor – ein lojal iverksetter av EU- lovverk

- Norge sitt forhold til EU er i dag regulert gjennom ei rekkje avtaler, som kvar for seg og i sum har betydning på dei fleste samfunnsområde

Økonomi
arbeidsliv
distriktpolitikk
klima
forskning
likestilling
Grensekontroll
Politisamarbeid
Sikkerheit og forsvar

næringsliv
velferd
energi
samferdsle
utdanning
landbruk
fisk
forbrukarvern
sivil beredskap
innvandring
m.m.

helse
miljø
mat
alkohol

Innanfor og utanfor – frå lojal iverksetting til målretta medverknad

- NIBR-rapporten frå 2008 konkluderar med at lojal iverksetting er den måten kommunesektoren i hovudsak forhold seg til EU/EØS på
- Sejersted-utvalet, som i 2012 kom med NOU'en «*Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU*», seier mellom anna:
  - **«Det er ikke mange andre områder av norsk demokrati i moderne tid der så mange har visst så lite om så mye som i europapolitikken»**
- Hovudkonklusjon: Ein konsekvens av EØS-avtala for kommunesektoren er ei svekka samfunnsmessig forankring av innhaldet i politikken
- **Vi vil på denne bakgrunn meine at kommunane bør ha eit meir systematisk fokus på kommunerelevante tilhøve som oppstår i EU, og som gjennom vår EØS-tilknytning ikkje blir fjern utanrikspolitikk, men innanrikspolitikk i Norge og kvardagspolitikk for kommunane – til dels overrumplande og lite førebudd**

Kommunesektoren si tilpassing – utfordringar for sektoren

- NIBR-rapporten teiknar følgjande utfordringsbilete for kommunal sektor:
  - Behov for et kunnskapsløft
    - Om relevansen av EØS
    - Om muligheter til finansiering av utviklings- og prosjektarbeid
    - Om hvordan utnytte handlingsrommet i krav og regler
  - Behov for sterkere politisk forankring
  - Forskjeller mellom små og store kommuner
    - Krav til kompetanse, kvalitet i tjenestene og tekniske løsninger representerer særlig store utfordringer for småkommuner
  - EØS-avtalen fremmer økt interkommunalt samarbeid

Hovudkonklusjonane i NIBR-rapporten: frå reaktiv til proaktiv

- Kva kan gjerast for å styrke kommuneperspektivet?
- NIBR sitt syn:
- Auka kunnskap og politisk bevisstheit om EØS-avtala sine konsekvensar for sektoren
- Nettverk for spreiding av idear og erfaringar mellom kommunane
- Ei meir interaktiv EØS-forvaltning
- Tilrettelegging frå staten: Informasjon, prioritering og involvering
- KS jobbe interessepolitisk

Finnast der eit handlingsrom?

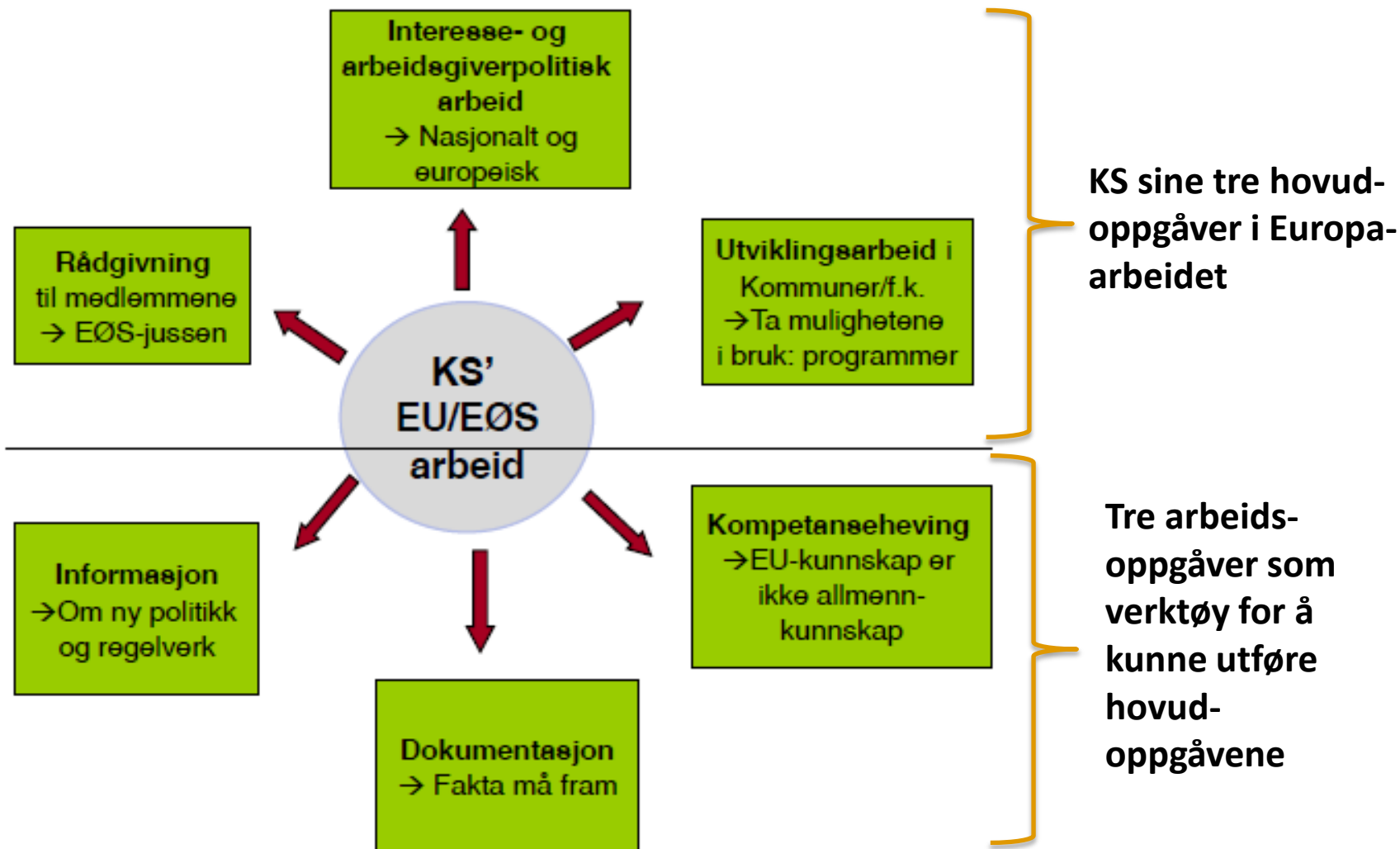
- I samband med St.meld 5 (2012 – 2013) om sentrale prioriteringar og verkemiddel i norsk europapolitikk, uttalte dåverande regjering m.a. følgjande i ei presse-melding:
- « – Regjeringen er i meldingen opptatt av at Norge skal bruke det handlingsrom som ligger i avtalen. Vi skal være tidlig ute, ha klare prioriteringar og drive aktiv påvirkning for å fremme norske interesser. Vi vil også aktivt bruke handlingsrom ved implementering av regelverk. Der regelverksutviklingen ikke er i samsvar med norske interesser, vil regjeringen bruke alle de mulighetene og det handlingsrom avtaleverket gir oss til å sikre norske interesser.»
- Dette er eit stort og omfattande arbeid, som kvar liten kommune uansett ikkje vil kunne vere hovudaktør inn i mot, men der det må leggest til rette frå nasjonalt nivå for ein prosess som i større grad trekkjer kommunesektoren systematisk inn i vurderingane når norske interesser skal synleggjerast

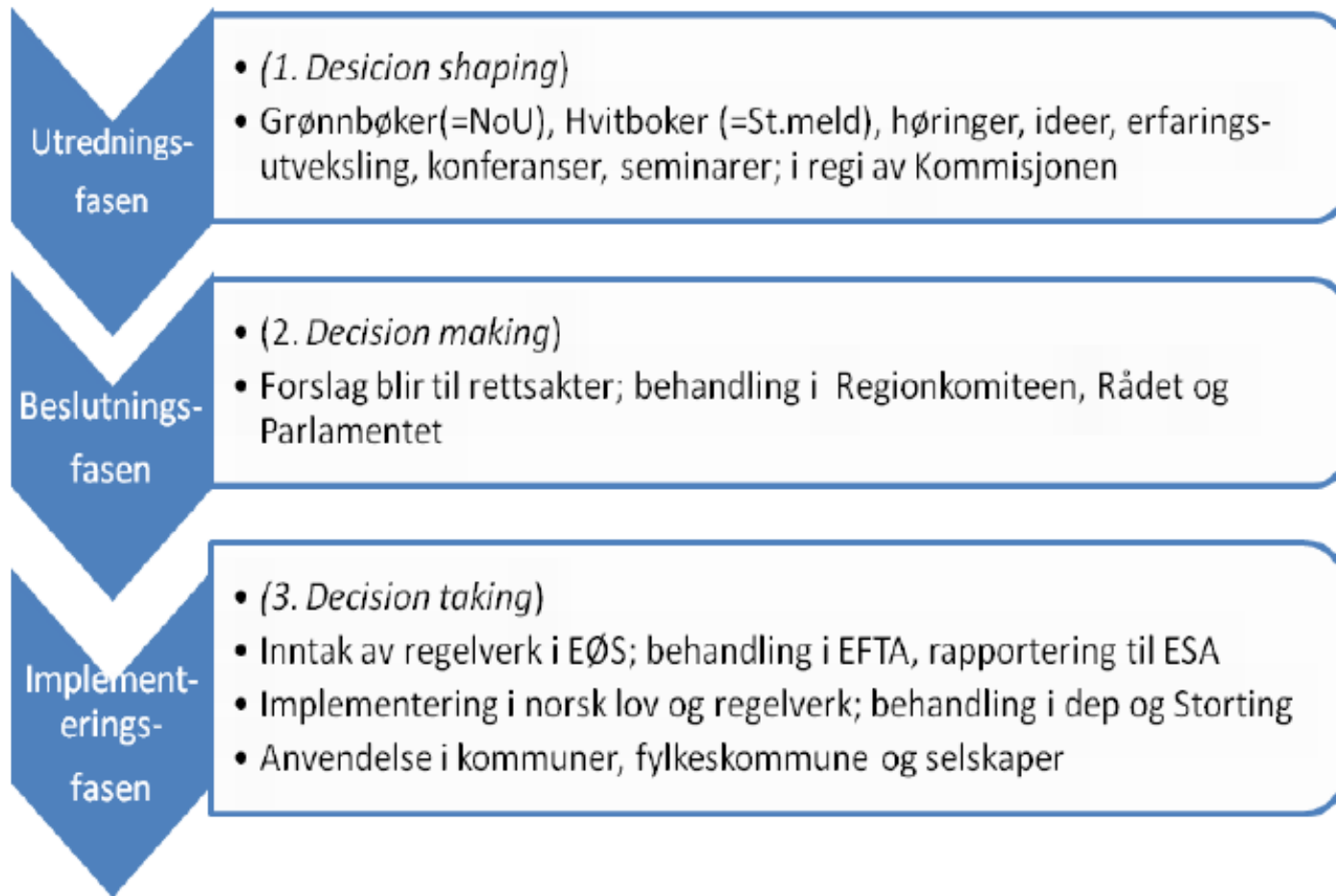
Finnast der eit handlingsrom? – forts.

- Utanriksdepartementet har etablert ei [«tidleg varslingsgruppe»](#) der KS også er med, der utgangspunktet er å:
- *«Involvere partene og regionene tidligst mulig i arbeidet med å identifisere initiativ som tas i EU og som kan få viktige konsekvenser for Norge.*
- *Skape en aktiv dialog med partene og regionene om de sakene som antas å bli viktige, slik at alle berørte kommer til orde så tidlig som mulig i de norske beslutningsprosessene om disse sakene.»*
- Her vil KS – ikkje berre sentralt – ha ei rolle, men også KS regionalt og på fylkesnivå bør tilta seg ei samordnande rolle her lokalt for å fremje våre kommunar sine interesser.
- **Dette krev ei gjennomtenking av korleis vi best kan fylle den rolla, og det har Fylkesmøte i Sogn og Fjordane stilt seg bak, og støtta at arbeidet mot ein strategi for arbeidet med EØS-saker i Sogn og Fjordane blir utgreidd vidare.**

Retningslinjer for KS sitt Europa-arbeid

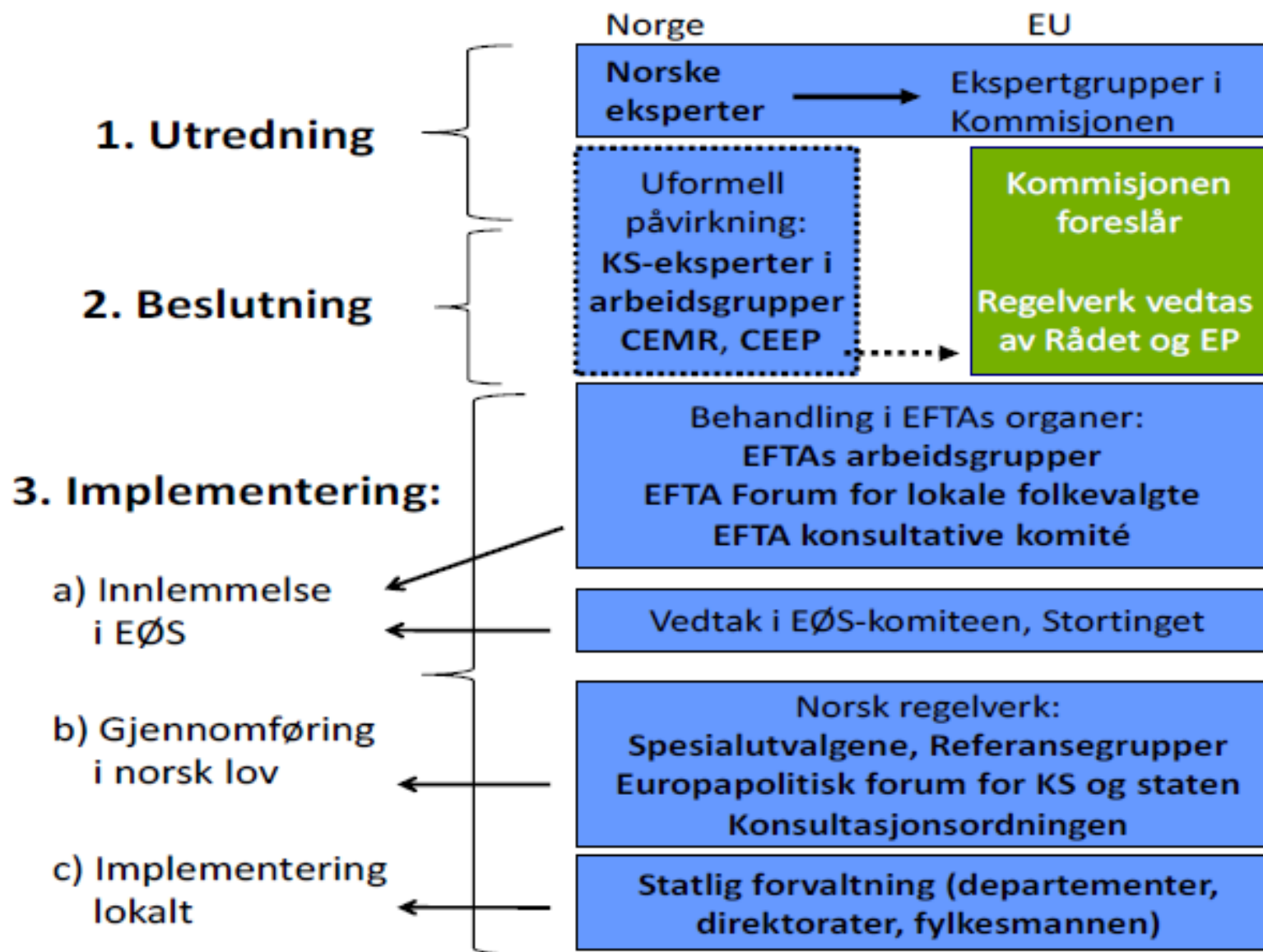

Tre faser i Europa-arbeidet

- Som ikkje-medlem i EU er fase 2 noko Norge har liten innflytelse i forhold til
- Innsatsen må skje i forhold til fase 1 og 3

Arenaer som KS kan nytte i dei tre fasene

Kva for kanalar nyttar KS i Europa-arbeidet?

- **Deltakelse i Europeiske paraplyorganisasjoner**

- **CEMR** (Council of European Municipalities and Regions)”: Euro-KS”
- **CEEP** (Centre of European Enterprises of Public Participation): Arbeidsgiverorg. for offentlig sektor i Europa

Deltakelse i EFTA

- **Konsultative komité** (Rådgivende komité for partene i arbeidslivet: Fokus på håndtering av EØS-avtalen)
- **EØS EFTA Forum** (Lokalt og regionalt folkevalgte)

Direktiv og forordningar – EØS-ansvar og rettigheter

- **Forordning:** Gjelder som ein lovtekst i medlemslanda slik den er utforma utan mulegheit for tilpassing. Skal også implementerast tilsvarande i EØS – i Norge gjennom ratifisering i Stortinget
- **Direktiv:** Setter ein standard for eit ønska sluttresultat, men overlet til nasjonale myndigheiter å vedta form og midlar for gjennomføring.
- **Godt underbygd påstand:**
- **Norge har hatt (har?) ein tendens til å overoppfylle sine EØS-forpliktingar – kanskje av ein misforstått lojalitet til EU/EØS, og for å vere på den trygge sida og unngå kritikk og søksmål.**
- **Døme:** dei særnorske reglane om offentlege anskaffing (terskelverdi og verknadsområde)
- **Her kan det skje noko!?** «Forenklingsutvalet» leverte si innstilling 10. juni 2014 - [NOU 2014: 4 «Enklere regler – bedre anskaffelser»](#)
- Delte oppfatningar i utvalet, både om kva som er forenkling og behovet for forenkling i regelverket, men fleirtalet foreslår vidareføring av den særnoske terskelverdien på kr. 500.000,-
- NOU'en er på høyring no med høyringsfrist 31.10, og kommunane er også høyringsinstans
- Nytt regelverk om offentlege anskaffingar forventast frå januar 2016

EU sitt programarbeid – tema med variasjonar

- Målet med programarbeidet i EU er å gi støtte og bidra til oppfyljing av EU sine overordna mål
- Programma tar sikte på å fremme sosial, økonomisk og kulturell integrasjon over landegrensene gjennom europeisk samarbeid
- Deltaking i EU-program er ein viktig del av Norge sitt samla samarbeid med EU
- Gjennom denne deltaking gir Norge bidrag til felleseuropeiske prosessar og aktivitetar
- I tillegg drar Norge også sjølv nytte av slik deltaking, då programma bringer samarbeidet ut til enkeltpersonar, institusjonar og organisasjonar
- Norsk ungdom, norske forskarar, organisasjonar, institusjonar og myndigheiter får tilgang til metode- og kunnskapsutvikling som skjer innanfor ramma av EU
- Norge deltok pr. januar 2012 i 20 EU-programmer
- Og no er vi inn i den nye programperioden 2014 – 2020!

Fire typer europeiske (samarbeids-)program

- **1. EU sine tematiske sektorprogram**
  - - Erasmus+ (*utdanning, ungdom, sport*)
  - - Helseprogram, kulturprogram, Forbrukarprogram m.m.m.
- **2. Horisont 2020**
  - - EU sitt rammeprogram for forskning og innovasjon - [deltakarportal](#)
- **3. Interreg**
  - - EU sitt program for å fremme sosial og økonomisk integrasjon over landegrensene gjennom regionalt samarbeid
- **4. EØS-midlane**
  - - Er Norge, Island og Liechtenstein sine bidrag til å redusere sosiale og økonomiske skilnader i Europa
  - - Utgjorde kring 1,8 mrd EUR i 2009 – 14 / 97% norsk finansiering
  - - 150 program/fleire tusen prosjekt innan *grøn innovasjon, forskning og utdanning, justis- og politisamarbeid, sivilt samfunn, klima og miljø, lokal og regional utvikling, arbeidsliv og kulturarv og kulturutveksling*

Strategi og kompetansebygging – kva kan vere innsatsområda

- **Lokalt i kommunen:**

- - etablere ein eigen internasjonal kontakt med ansvar inn i plan- og utviklingsprosessar i kommunen
- - utvikle ein internasjonal strategi saman med nabokommunar regionvis eller åleine

- **Regionalt:**

- - utvikle/vidareutvikle ein internasjonal strategi i fylkeskommunen (*Sogn og Fjordane fylkeskommune har ein gjeldande [internasjonal strategi for 2014 – 17](#)*)
- - drøfte europasaker med Stortingsbenken og på strategi- og haustkonferansar i KS-regi
- - delta i europa-arbeid gjennom [Vest-norges Brusselkontor](#)
- - ta opp og drøfte europasaker i forkant av møter i konsultasjonsordninga med staten
- - vurdere samarbeid med fylkeskommunen, KS og kommunane når det gjeld innspel til felleseuropeisk politikkutforming, høyringar om regelverk og implementering av regelverk i norsk lov

Strategi og kompetansebygging – kva kan vere innsatsområda

- **Nasjonalt:**

- - spele på lag med KS og regionkontora sine representantar i [tidlig varslingsgruppe](#)
- - søkje deltaking i departementa sine referansegrupper for EU/EØS-saker

- **Europeisk:**

- - strategisk samarbeid med venskapskommunar/prosjektpartnerar
- - delta i høyringsprosessar av grønbøker (=«NOU'ar»), i arbeidsprosessane i paraplyorganisasjonar – gjennom:
  - * *kommunar eller fylkeskommunar – åleine eller saman*
  - * *saker i fylkesstyret retta inn mot paraplyorganisasjonane CEMR (Council of European Municipalities and Regions) og CEEP (Centre of Employers and Enterprises providing public services)*
- - Rådmannsutvalet som «utsjekkbase» for viktige saker på europeisk nivå
- - kontakt med våre medlemmar i EØS EFTA-forum for lokalt og regionalt folkevalde i forkant av møter dei har
- - [Europapolitisk forum](#) – møteplass for departement, kommunar og fylkeskommunar og Sametinget – drøftingsarena for aktuelle saker. Drøfte saker i fylkesstyret i forkant eller etterklant som kompetansetiltak – også mulighet for innspel til debatten i forumet

Auka kompetanse for å utnytte handlingsrommet

- **I KS-organa lokalt og toppleiinga i kommunane:**
- - Arbeide for at minst eitt medlem i fylkesstyret og eitt medlem i rådmannsutvalet til ei kvar tid har gjennomgått kompetanseprogrammet «Norsk kommunesektor og EU/EØS i teori og praksis»
- - fylkesstyret og rådmannsutvalet arbeidar med tanke på å ha EU/EØS-kompetanse til stades i kvar region både mellom ordførarar og rådmenn
- - medlemmane i fylkesstyret og rådmannsutvalet abonnerer på det månedlege nyheitsbrevet «EU på norsk»
- - Heftet «På gang i EØS», som KS sitt europakontor gir ut to gonger i året, blir delt ut til styre, rådmannsutval og kommunane

EU på norsk
Nyheitsbrev fra KS Brusselkontor

Nyhetsbrevet EU på norsk inneholder nyhetsartikler om aktuelle europaspørsmål for norsk kommunesektor og utgis en gang i måneden.

For å abonnere på nyhetsbrevet kan du melde deg på vår [e-postliste](#).

Oversikt over tidligere utgitte nyheitsbrev finner du [her](#).

Auka kompetanse for å utnytte handlingsrommet

- **Samarbeid om kompetanseutvikling:**
- KS og fylkeskommunen samarbeidar om å fange opp utviklingsmulegheiter og bidrag til kompetanse om EU-program og EØS-finansieringsordningar
- **Fylkeskommunen:**
- - utviklar kompetanse innan EU/EØS og internasjonalt arbeid gjennom sin strategiske kompetanseplan
- - deltar i arbeidsgrupper eller er aktiv i fagnettverk der EU/EØS tilknytning og regelverk er på dagsorden
- **Kommunane:**
- - utviklar kompetanse innan EU/EØS og internasjonalt arbeid gjennom sine strategiske kompetanseplanar og knyt kompetansen til utviklingsbehov og implementering av kommunen sine planar
- - opparbeidar kunnskap om forvaltning og regelverk
- - opparbeidar kompetanse om program og søknadsskriving
- - deltar i arbeidsgrupper eller er aktive i fagnettverk der EU/EØS tilknytning og regelverk er på dagsorden, t.d. innkjøpsforum

Til slutt: internasjonalt arbeid tar tid – tilpass
ambisjonane til kapasiteten i det vidare arbeidet 😊

Takk for merksemda!

Ting Tar Tid –
og påverknads-
arbeid krev
tålmod og
ståpå-vilje 😊

Politicians discussing global warming